

KTO ZARABIA NA WOJNIE?

GIGANTYCZNE

ZYSKI

HORS COMPÉTITION
SÉLECTION OFFICIELLE 2022

KŁAMSTWA, MIŁOŚĆ I RODZINNA KWIACIARNIA

LOUIS GARREL

ROSCHDY ZEM

NOÉMIE MERLANT

ANOUK GRINBERG

WINNY CZY NIEWINNY

REŻYSERIA LOUIS GARREL

W KINACH OD 23 CZERWCA

Turyści bez kapitana

Wydawało się, że aż do październikowych wyborów będziemy mieli głowy zajęte kampanią, politykami i sondażami. A tu proszę, jaka niespodzianka. Na progu lata te tematy zepchnęła na bok niefortunna wycieczka naszych piłkarzy do Mołdawii. O kłęsce reprezentacji mówią wszyscy. Nawet ludzie, którzy na co dzień nie za bardzo interesują się piłką. I ci, którzy nie potrafią wskazać Mołdawii na mapie. Słowa o kompromitacji, wstydzie i blamażu najlepiej opisują grę naszych piłkarzy w Kiszyniowie.

Jak tam było, widzieliśmy. Ale dlaczego doszło do tej trudno zrozumiałej kłęski? Łatwiej ją pojąć, gdy popatrzymy na polską piłkę w szerszym kontekście i na błędy popełnione przed meczem. Na to, że rozgrywanie meczu z Niemcami trzy dni przed spotkaniem o punkty jest niefortunne, i mocno mu komplikuje przygotowania, zwracał uwagę trener Fernando Santos. Nie rozdzierał koszuli, bo jest pracownikiem PZPN, ale warto go było posłuchać. Trenera z tak ogromnym doświadczeniem trzeba traktować kompleksowo i czerpać z jego wiedzy o piłce.

Odpowiedzialność za połączenie tych dwóch czynników ponosi prezes PZPN Cezary Kulesza. Mogę przypuszczać, że chodziło głównie o wpływy z biletów. Sam mecz tylko uśpił

piłkarzy, którzy mogli pomyśleć, że wrota fortuny będą przed nimi zawsze szeroko otwarte. Niestety, wygrana z Niemcami była początkiem katastrofy.

Pożegnanie Błaszczykowskiego z reprezentacją można było zorganizować mądrzej i w lepszym terminie. Pamiętam, jak Lewandowski wymusił na trenerze Nawałce opaskę kapitana i zastąpił właśnie Błaszczykowskiego. Bez sensu. Bo sam nie ma żadnej z cech lidera. Jego długi staż w roli kapitana nijak się ma do zbudowania z reprezentacji prawdziwej drużyny. Próbował to robić Glik. A Lewandowski? Miał pretensje do wszystkich. A największe do kolejnych trenerów reprezentacji, którzy zaciskali zęby i tolerowali jego muchy w nosie. Bez zmiany kapitana nie da się zbudować prawdziwej drużyny z tego piłkarskiego pospolitego ruszenia. Ale kto będzie miał odwagę ruszyć tak popularnego wśród kibiców Lewandowskiego?

Na to, że sam zrezygnuje, nie liczę. I jeszcze jedno. Polityka. Do sportu coraz liczniej trafiają ludzie z ekipy pisowskiej. Opanowali Polski Komitet Olimpijski i Polski Związek Piłki Nożnej. Gołym okiem widać, że nie mają pojęcia o standardach, jakie obowiązują na szczytach światowego sportu.

Bardzo dziękuję za wszystkie dobre słowa i za wsparcie finansowe.
 Proszę o dalsze wpłaty na:
Fundacja Oratio Recta
Nr konta: 72 1090 2851 0000 0001 2023 9821
z dopiskiem: „Darowizna na rzecz PRZEGLĄDU”

BAKOWSKI

**PRZEGLĄD także dla
NIEWIDOMYCH
i SŁABOWIDZĄCYCH**

Zachęcamy osoby z takim orzeczeniem niepełnosprawności do zarejestrowania się w internetowym kiosku **Stowarzyszenia „De Facto”** i czytania **bezpłatnie** naszego tygodnika.

Bardzo prosimy o poinformowanie bliskich lub sąsiadów o możliwości czytania **PRZEGLĄDU** w tej formie.

Zgłoszenia
na www.ekiosk.defacto.org.pl

W NUMERZE

GLOBALNY PUNKT WIDZENIA

8 Wojenny kapitalizm

Kto się bogaci na wojnie i kryzysie

KRAJ

12 Triki przy urnie

PiS już zdobyło 10 mandatów więcej

13 Wybory 2023:

które głosy pójdą do piachu?

– rozmowa z dr. hab. Jackiem Hamanem

15 Obiecanki cacanki ministra Telusa

Rolnictwo na skrajcu zapaści

18 Trudna decyzja

Nikt nie ma prawa zmuszać mnie do rodzenia

ZAGRANICA

20 Twierdzy Niemcy nie będzie

Pragmatyzm wygrywa z populizmem

24 Prawo do bycia u siebie

Głos Aborygenów

OPINIE

28 Małgorzata Żuber-Zielicz

Wyborcza matura

HISTORIA

31 Na ciebie szkoda kulki

Upowska czystka w Pustomytach

34 Patriotyzm Mikołajczyka

Niewygodny przywódca PSL

OBSERWACJE

38 Ósmy krzyżyk maturzysty

Co się stało z naszą klasą

48 Perły w adriatyckiej koronie

Chorwacja i Czarnogóra

KULTURA

40 W poszukiwaniu perełek

– rozmowa z Krystianem Kujdą

44 Culturalia

46 Z Meksyku do Owczarni

66 AREA: Sztuka na parkiecie

TECHNOLOGIE

52 Atak na Huawei

USA przeciw chińskiej technologii

SPORT

56 Za nami tylko Wyspy Owcze

Piłka w kryzysie

ZWIERZĘTA

58 Emblemat

Poligamiczne bataliony

FELIETONY I KOMENTARZE

3 Jerzy Domański

Turyści bez kapitana

19 Jan Widacki

Megalomania

27 Roman Kurkiewicz

Które łodzie toną w ciszy?

43 Tomasz Jastrun

Między młotem a kowadłem

45 Wojciech Kuczek

Duch czasu wojennego

51 Agnieszka Wolny-Hamkało

Bravo, jesteście wspaniali

46

KULTURA

Z MEKSYKU DO OWCZARNI

48

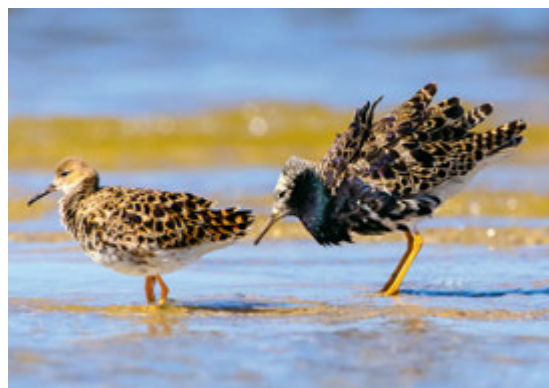
OBSERWACJE

PERŁY W ADRIATYCKIEJ KORONIE

Chorwacja i Czarnogóra

58

ZWIERZĘTA

EMBLEMAT

Poligamiczne bataliony

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. SHUTTERSTOCK (2)

✉ Odwilż

Z pewnym wzruszeniem przeczytałem tekst „Odwilż” Mieczysława Kochanowskiego (PRZEGLĄD nr 22). Poruszanych w nim wydarzeń nie przeżywałem ze zrozumieniem powagi chwili, bo w 1955 r., kiedy do Warszawy przyjechała młodzież z całego świata, miałem osiem lat. Jednak mnie i moich kolegów bardzo to ekscytowało – mieszkaliśmy w centrum starego Mokotowa, blisko akademików SGGW i SGPiS. Tu aż się roilo od młodych cudzoziemców. Zbieraliśmy od nich autografy w zeszytach. Po festiwalu młodzieży pozostał jeszcze trwały ślad, a mianowicie szkoła przy ul. Narbutta 65/71, w budowie której pomagali uczestnicy festiwalu. Chodziłem do niej od jej otwarcia we wrześniu 1956 r. do zakończenia nauki w VII klasie, tj. do czerwca 1961 r. Szkoła nosiła imię V Festiwalu Młodzieży i Studentów. Jak na tamte czasy była świetnie wyposażona: miała dwie sale gimnastyczne, a przy nich szatnie z łazienkami, i nawet schron przeciwatomowy pod boiskiem.

Marek Kubacki

Zastanawiam się jednak, czy tych połączonych formacji nie zarazil zdradliwy gen PiS wyrażony w charakterystycznym plusie w tytule programu? Czyżby nie było innego sposobu wyrażenia swojej odrębności niż powielanie pisowskiego plusa? A może ten plus to oznaka chęci wspólnego działania właśnie z PiS, aby spełniać swoją dziejową rolę, żeby wahadło po ewentualnej przegranej przez PiS w nadchodzących wyborach nie odchyliło się za bardzo w lewo? Wszak lewicowej myśli boimy się bardziej niż lewica świeżonej wody.

Piotr Kijewski

f Festiwal zenady

Wydaje się, że synonimem obciachu Opole nie tyle się stało, ile nim jest, i to od dobrych kilkunastu lat. Tym samym po prostu udało się zachować stabilny poziom. Mam przy tym wrażenie, że co roku dziennikarze przeżywają wielki szok. Oglądają festiwal, przecierają oczy i krzyczą do telewizora: „Boże, cóż to za dno!”. A chwilę po festiwalu doznają amnezji i cykl się powtarza.

Bogusz Dawidowicz

Opole to folklor polskiej piosenki. Już od dawna następowała degradacja tego festiwalu, a jak do akcji włączył się Jacek Kurski, to obniżył rangę tej imprezy totalnie.

Leszek Błaszczyk

Mamy takie gwiazdy, ponieważ śpiewają tylko dlatego, że mają plecy.

Maciek Gotębiowski

✉ Trzecia Droga + i co się za nią kryje?

Liderzy partii PSL-Koalicja Polska i Polska 2050 jakiś czas temu oświadczyli wyborcom, że mają pomysł na trzecią drogę w dążeniu do zwycięstwa w najbliższych wyborach. Przestawiają się – zgubnemu ich zdaniem – podziałowi, czyli tzw. duopolowi PiS-PO. Opracowali nawet dokument ideowy Trzeciej Drogi zatytułowany Przyszłość+. Twierdzą, że są formacją, która szanuje wartości i tradycję chrześcijańską, szanuje naszą kulturę, to, z czego wyrastamy. Sądzić należy, że ich zdaniem oznacza to, że ci inni z opozycyjnej części sceny politycznej nie reprezentują tych wartości.

ZDJĘCIE TYGODNIA

Hinduscy święci praktykują jogę w Międzynarodowym Dniu Jogi. Guwahati, Assam, Indie, 21 czerwca 2023 r.

Największym oszustwem rządu Morawieckiego jest podwójna księgowość wydatków państwa. Rząd prowadzi dwie statystyki zadłużenia, na użytek krajowy i unijny. Różnica między nimi jest gigantyczna i sięga 322 mld zł.

Zoran Milanović, prezydent Chorwacji, podczas wystąpienia w Zagrzebiu powiedział, że zawołanie „Sława Ukrainie” to zawołanie najbardziej radykalnych szowinistów na zachodzie Ukrainy, którzy kolaborowali z nazistami i wymordowali tysiące Żydów i Polaków. „Nie chcę tego słyszeć w Chorwacji”, dodał prezydent.

Andrzej Duda dołączył do İlhama Alijewa, prezydenta Azerbejdżanu, i Aleksandra Łukaszenki, prezydenta Białorusi. Okazją do tego było otwarcie igrzysk europejskich w Krakowie. Wcześniej organizowały te zawody Azerbejdżan i Białoruś. Igrzyska w Krakowie i Małopolsce kosztują ponad 2 mld zł. Dla polityków PiS mają być propagandowym wehikułem przed wyborami. Początek był marny, bo **w Krakowie tak wygwizdano ministra Sasina,** że nie wiadomo, co mówić.

Za rekordowe **47,6 mld euro** wyeksportowano **polską żywność** w 2022 r.

W rankingu wydziałów prawa 2023 „Rzeczpospolitej” wśród uczelni publicznych wygrał Uniwersytet Jagielloński przed uniwersytetami Warszawskim i Wrocławskim. Wśród uczelni niepublicznych najlepsza jest Akademia Leona Koźmińskiego, a trzecie miejsce zajęła Krakowska Akademia im.

Andrzeja Frycza Modrzewskiego ex aequo z Uniwersytetem Humanistyczno-społecznym. **Prof. Janowi Widackiemu, dziekanowi Wydziału Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii, serdecznie gratulujemy.**

Marian Turski został wyróżniony medalem „Za mądrość obywatelską”, przyznawanym przez kapitułę **miesięcznika „Kraków i Świat”.**

Rekordy nieudolności, partactwa i niedotrzymywania terminów biją prace wokół dworca PKP Warszawa Zachodnia. Spółka PKP Polskie Linie Kolejowe od lat wydaje miliardy złotych i od lat życie pasażerów jest koszmarem. Parasol nad tym bałaganem trzymają premier Morawiecki i ministrowie z rządu PiS.

Taras Kaczka, ukraiński minister gospodarki, oskarżył Polskę na konferencji Międzynarodowej Rady Zbożowej w Londynie o łamanie reguł Światowej Organizacji Handlu (WTO) w związku z dopłatami dla polskich rolników.

Na koniec 2022 r. liczba pracujących emerytów wyniosła 826 tys. i była większa o 52% od liczby pracujących emerytów na koniec 2011 r. („**Polityka**”).

Za rekordową cenę **4,3 mln zł** sprzedano na aukcji w Desie Unicum **obraz „Wieczór letni” Józefa Chełmońskiego.**

Trwa rewolucja obyczajowa. **Ubywa zawieranych małżeństw,** w 2022 r. było ich 155,6 tys., **a przybywa par żyjących w związkach nieformalnych** (553 tys.).

PRZEBŁYSKI

Bajki o Daukszewiczu

Przez lata był to program bardzo popularny, chętnie, mimo późnej pory, oglądany przez widzów TVN 24. Co ich przyciągało do „Szklą kontaktowego”? Silna ekipa współprowadzących. Ale gdy w maju przed wejściem na antenę dziennikarza Piotra Jaconia Krzysztof Daukszewicz zapytał: „To jakiej on jest dzisiaj pici?”, zrobiła się afera, bo Jacon ma córkę transpłciową. Gdy TVN pozbyła się Daukszewicza, z programu zrezygnowali też Artur Andrus i Robert Górski.

Daukszewicz wyjaśnił, że z programu odszedł, bo proponowano mu, by pojawiał się w nim tak jak Jerzy Iwaszkiewicz z „Uszanowaniem Państwu”. A nawiązując do hejtu i bajek na jego temat, „szczególne ukłony śle pani prof. Magdalenie Środzie i pani red. Renacie Kim, życząc obu paniom dalszych udanych fantazji na mój temat”. Widać, że Daukszewiczowi forma satyryczna wróciła.

Kulasek pod butem Kłeczka

„Proszę mi nie przerywać”. „Tylko grzeczniej proszę”. „Czy pan chce mówić cały czas?”. „Pan nie może mówić, kiedy chce”. „Pan spokojnie siedzi i czeka”.

Kogoż tak niemilosiernie poniewierano? Marcina Kulaska, prawą rękę i byłego kierowcę Czarastego. W programie „Woronicza 17”, w niedzielę 18 czerwca. Sekretarzem generalnym Nowej Lewicy, który był gościem tego widowiska, podłogę wycierał udający dziennikarza Miłosz Kłeczek. Kłeczek tak już ma. Jak trafi na ofiarę, która nie potrafi się odwinąć, to nie ma zahamowań. Kulasek był dla niego wyznaczonym obiektem ćwiczebnym.

Potocki puka

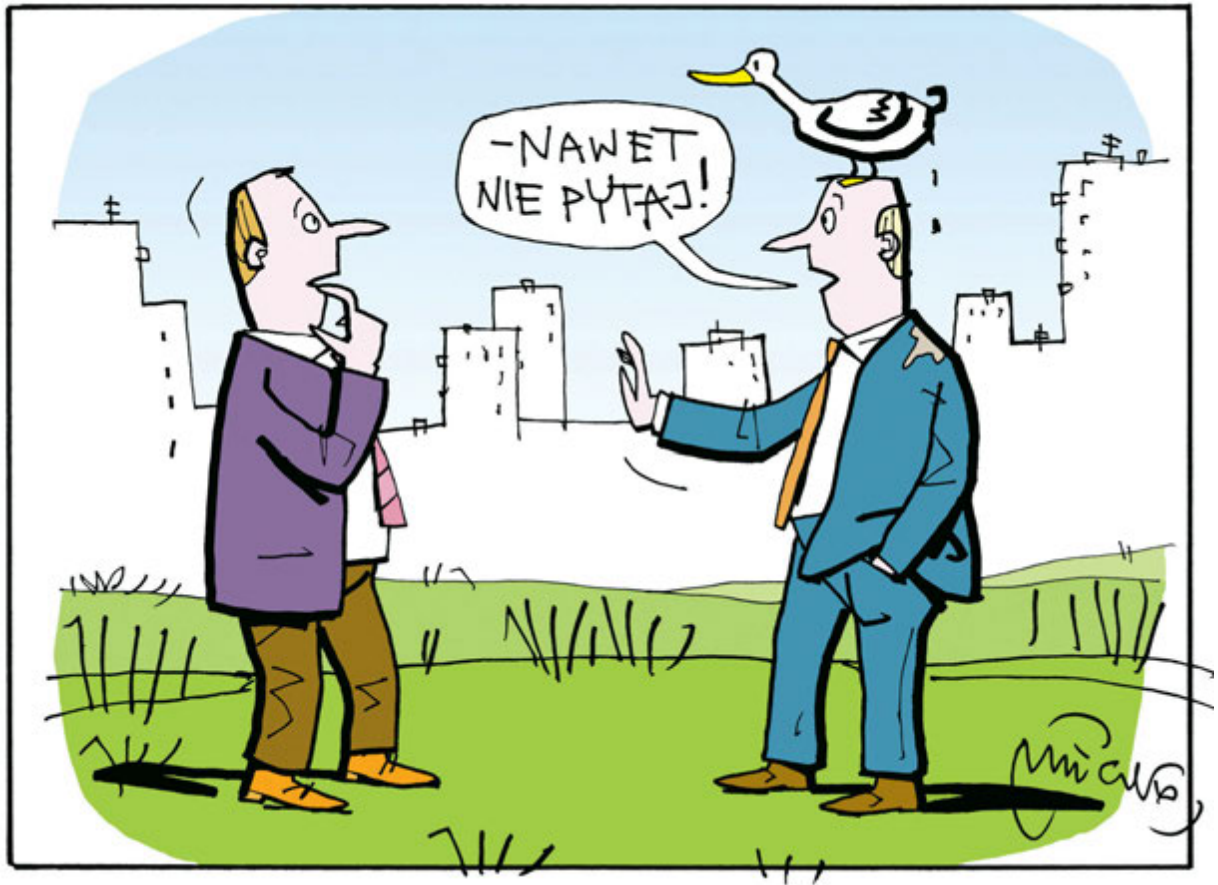
Jeśli usłyszycie, że ktoś znowu puka spod dna, z pewnością będzie to on. Andrzej Rafał Potocki z tygodnika „Sieci”. Fanatyczny wielbiciel ukraińskich snajperów, którzy podobno zabijają Rosjan z odległości 2710 m. Mają z czego walić. Bo jak donosi Potocki, korzystają z brytyjskich Barrett M82A1 i Accuracy International-AXMC. I polskich karabinów wyborowych Tor (WKW Wilk). Potocki w oczekiwaniu na kolejne rekordy snajperów zachwycał się rozwaleniem Igora Hornta z Ługańskiej Republiki Ludowej. Gdy minister poszedł do fryzjera w Ługańsku, ładunek wybuchowy zmiotł go z powierzchni. Zakład z załogą też wyleciał w powietrze. Ale tego, że zginęli przypadkowi ludzie, Potocki już nie ogarnia.

Chorzów walczy o zielone

Jak się obronić przed głupotą wojewody śląskiego Jarosława Wieczorka, który popiera plany firmy JK Technology z Bytomią? Prezydent Chorzowa Andrzej Kotala i rada miasta, z wyjątkiem dwójki radnych z PiS, Bernadety Biskup i Grzegorza Krzaka, protestują przeciwko pracom rozbiórkowym na nasypie kolejowym na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Zabie Doły.

Rozwalanie terenu zielonego w takim mieście jak Chorzów tylko po to, by ktoś odzyskał trochę kruszywa, jest głupotą. I gangsterką. Zobaczmy, co z tymi protestami zrobią szef wojewody Wieczorka premier Morawiecki i Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

PYTANIE TYGODNIA | Działka, wnuki... Na czym polega szczęśliwa emerytura?

ZOFIA NICZKE,

założycielka i prezeska Fundacji Emeryt

Szczęśliwa emerytura polega na jej wcześniejszym zaplanowaniu. Trzeba w tych planach znaleźć miejsce na realizację swoich marzeń. Każdy plan z czasem się udoskonala, o czym warto pamiętać. Emerytura to miejsce na rozwój, dlatego warto postawić na siebie. Obecnie seniorzy żyją w epoce szybkiego rozwoju technologii, dlatego trzeba się edukować. Nauka i aktywność są na emeryturze bardzo ważne – nie można odcinać się od otaczającego nas świata i popadać w stagnację. Emerytura jest też czasem dla rodziny. Polska jest pięknym krajem, dlatego cudownie jest spędzać dni na łonie natury. Dobrze mieć własną działkę, gdzie można odetchnąć. Czas spędzany z wnukami i bliskimi daje szczęście, jednak niezależnie od wieku zawsze trzeba być trochę egoistą i dbać o swoje potrzeby.

DR HAB. PIOTR SZUKALSKI,

demograf i gerontolog, Uł

Dla jednego szczęśliwa emerytura jest tożsama z brakiem problemów finansowych. Dla drugiego głównym czynnikiem będzie dobry stan zdrowia i fizyczna sprawność. Jeszcze inna osoba będzie mówiła o możliwości wykorzystania wolnego do realizowania planów, na które wcześniej brakowało czasu. Jednak dopiero gdy połączymy przynajmniej te trzy wymiary, czyli finansowy, zdrowotny i towarzyski, będzie można mówić

o udanym przebywaniu na emeryturze. Warto też zauważyć, że wraz z wiekiem następują pewne ograniczenia sprawności, co wiąże się ze wzrostem wydatków zdrowotnych. Jednak zmniejszają się bytowe potrzeby finansowe. Dla wielu osób warunkiem udanej starości jest zaś niezależność finansowa dzieci i wnuków.

DR WOJCIECH NAGEL,

ekspert BCC ds. ubezpieczeń społecznych

To zależy od wielu czynników. Jak wysokie były zarobki, czy emerytura jest wieloźródłowa, czy tylko z systemu publicznego (FUS). Nie wszyscy Polacy mogli oszczędzać podczas aktywności zawodowej. Dopiero w 1999 r. została wprowadzona reforma emerytalna, która stworzyła dodatkowe możliwości gromadzenia własnych środków – Pracownicze Programy Emerytalne. Ten filar niestety się nie rozwinął, finalnie objął ok. 600 tys. osób. Ukonstytuowała się też wtedy zasada zdefiniowanej składki – ile odłożysz, tyle otrzymasz w świadczeniu. Osoby, które przechodziły na emeryturę przed 1999 r., były w systemie zdefiniowanego świadczenia, w którym każdy dostawał mniej więcej taką samą kwotę emerytury. Statystyki z ostatnich lat pokazują, że ludzie gromadzą dodatkowe środki poza składkami emerytalnymi. To obecnie ponad 2,5 mln osób w PPK i kolejne 1,5 mln osób w IKZE i IKE. Ale to wciąż za mało. W dodatkowym zabezpieczeniu emerytalnym powinno funkcjonować – wzorem krajów rozwiniętych – co najmniej 50% osób aktywnych zawodowo.